

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : ศึกษาการเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัว
ชื่อผู้เขียน	บัณฑิต โต้ทองดี
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

ในคดีความรุนแรงในครอบครัว ตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสนั้น ได้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับคดีความรุนแรงในครอบครัว โดยมีรูปแบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เป็นการดึงข้อพิพาทเข้าสู่การพิจารณาของศาลทั้งหมดโดยไม่จำเป็น ในขณะที่เดียวกันในชั้นสังคมของพนักงานอัยการนั้น ก็ยังไม่มีกำหนดวิธีการหรือมาตรการอันเหมาะสม ที่จะเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสเสียก่อนที่คดีจะเข้าสู่ชั้นพิจารณาของศาล ทั้งๆ ที่เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นี้ ต้องการที่จะกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิด มีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม และไม่ประสงค์จะลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นทั้งปรัชญาแนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการความขัดแย้ง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การกระทำผิดและอาชญากรรม ด้วยการคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและชุมชน ผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กิจกรรมเชิงสมานฉันท์ที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้กระทำผิด เหยื่ออาชญากรรม ผู้แทนชุมชน และมีเจ้าหน้าที่หรือคนกลาง ทำหน้าที่ประสานการประชุม โดยอาจมีผู้สนับสนุนของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้ การประชุมจะสร้างความตระหนักต่อความขัดแย้งหรือความเสียหายแก่ผู้กระทำผิดที่ไปสู่การเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมทั้งทางร่างกาย ทรัพย์สิน ลดความสัมพันธ์ รวมทั้งสร้างแผนความรับผิดชอบหรือสัญญาข้อตกลงที่เป็นไปได้

สำหรับผู้กระทำผิดหรือสำหรับทั้งสองฝ่ายร่วมกัน อันนำไปสู่ผลลัพธ์แห่งความสมานฉันท์ของสังคม

ในประเทศไทยนั้น ได้มีการริเริ่มที่จะศึกษาและนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในฐานะที่เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก อันจะเข้ามาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการในชั้นของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล แต่สุดท้ายของศักราชกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อันจะถึงขั้นที่จะหยิบยกขึ้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างจริงจังแต่อย่างใด

วิทยานิพนธ์นี้จะแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญในเรื่องคดีความรุนแรงในครอบครัวตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส แนวคิดทฤษฎีการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสของประเทศไทยและของนานาชาติ และแนวความคิด หลักการความหมายและลักษณะของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ตลอดจนการเสนอแนวทางในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว และวิธีการลงโทษโดยที่ประชุม มาปรับใช้เพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ในชั้นตั้งคดีของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

Thesis Title	Restorative Justice : A Study Diversion of Domestic Violence Cases
Author	Bundit Totongdee
Thesis Advisor	Associate Professor Achariya Chutinun
Department	Law
Academic Year	2012

ABSTRACT

Referring to the *Domestic Violence, Crime, and Victims Act (2007)* on any domestic violence cases, particularly the violence between married couples, the Juvenile and Family Court has full authority to give verdicts on such cases. Unfortunately, by providing the consideration procedure concept, the Juvenile and Family Court usually transfer every single case to the court legal process unnecessarily. Furthermore, lacking of a general practice or an appropriate procedure that able to decrease the confliction level of the domestic violence cases before transferring to the court's verdict are typically found in the attorney process. The basic intention of *Domestic Violence, Crime, and Victims Act (2007)* is to establish the outline and procedure differently from the typical criminal justice cases and to provide another chance of surviving in the community, preventing the suspect from repeating the same mistake, and maintaining the fond relationship between the family members. Believing that juvenile and family members should have right to be under custodial care and legal protection by the government custodians from any threat or unjustified behavior.

Restorative Justice Process consists of philosophically concept and the practically procedure to resolve confliction, foul behavior, illegal act, and crime by basically considering about the victims of crime and the affected community as the first priority. In the meantime, the restorative activities whereby composed of all concerned parties including the suspects, the victims of crime, community's leaders, cooperative agents or government officers who is able to accommodate the meeting, and the supporters of both parties which may allow attending the activity, will be hold. This practice determines to create an awareness of confliction or loss of victims whereby will eventually direct to the reconciliation on physically, mentally, and property

loss of the victims. Consequently, this technique may create a compromising environment for both party and result the society restoration.

In Thailand, various studies and initiative inspiration have been performed seeking the technique to apply the restorative justice into the practical social order as a selective enforcement. Optimistically, at some point, these new studies and ideas on restorative justice will be used as a tool to enhance the performance of Thailand's criminal justice process: including investigation process, attorney process, and the court process. Nevertheless, judicial institution in Thailand has always shamefully overlooked and did not seriously practice the restorative justice as it should be.

This study aims to represent the importance of domestic violence cases, especially for married couple, as per the *Domestic Violence, Crime, and Victims Act (2007)*, the current punishment theory concept in judicial, justice practice on domestic violence that happen in Thailand and worldwide, concepts, principles, and meaning of restoration justice. In addition, this study persuades the performing of a family meeting committee, and punishment of committee applying to the restoration justice case under care custody of the attorney by the *Domestic Violence, Crime, and Victims Act (2007)*.